

Jaarverslag
2021

MANTELZORG: GEWOON ÉN BIJZONDER

Jaarverslag MantelzorgNL 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Van het bestuur	6
Voorwoord.....	6
Jaarverslag 2021 MantelzorgNL	7
1. Inleiding.....	7
2. MantelzorgNL in het afgelopen jaar	7
2.1 Mantelzorg en corona	7
2.2 MantelzorgNL en extra uitgevoerde activiteiten in 2021	8
3. Vereniging MantelzorgNL	10
3.1 Mantelzorgers worden herkend en erkend	10
3.2 Mantelzorg is een vrije keuze	14
3.3 Ondersteuning van mantelzorgers in Nederland is van een goed niveau.....	19
3.4 Lokaal is er een krachtige ondersteuningsstructuur van ter zake kundige organisaties	22
Onze achterban: de leden van MantelzorgNL	24
4. Innovatieprojecten.....	25
5. Stichting MantelzorgNL	28
5.1 activiteiten stichting MantelzorgNL	28
Abonnementhouders	29
6. Governance.....	30
7. De Ledenraad van MantelzorgNL	32
8. De raad van toezicht van MantelzorgNL.....	33
9. De interne organisatie van MantelzorgNL	34
10. Tot slot.....	36

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van MantelzorgNL. Een jaar waarin mantelzorgers wederom het nodige voor de kiezen hebben gekregen door de coronamaatregelen. Want ga er maar eens aan staan: het overheidsadvies om 'afstand te houden' of 'niet op bezoek gaan' bij kwetsbare mensen, heeft een mantelzorger vaak hoofdbrekens bezorgd. De kwetsbare mensen, veelal een vader of moeder maar ook kinderen en volwassenen, werden juist meer afhankelijk van de mantelzorger doordat van hen verwacht werd dat zij de zorg wel even over zouden nemen. De angst dat juist de zij het virus mee naar binnen zou nemen, speelde onder veel mantelzorgers. Het was (en is) een dilemma waar een deel van de meer dan 5,5 miljoen mantelzorgers dagelijks mee te maken had.

Samen met patiënten- en cliëntenfederaties hebben wij signalen onder de aandacht gebracht dat er eenzijdig en zonder goed overleg zorg werd afgeschaald. Dit legde de positie van de mantelzorger nog maar eens pijnlijk bloot; mantelzorgers zijn geen gelijkwaardige partner in de zorg. Een professional kan immers met beschermingsmateriaal zijn of haar werk doen en terugvallen op een organisatie.. Een mantelzorger kan dat niet. Alle indicaties voor professionele zorg en ondersteuning ten spijt, de ondersteuning in het huishouden, de steunkousen en het toedienen van medicatie werd afgeschaald of in sommige gevallen helemaal stilgelegd. Terwijl die indicatie niet zomaar is afgegeven, die geeft immers al aan dat de mantelzorger het zelf niet (meer) kan.

Waar we voor moeten waken is dat de mantelzorger niet het afvoerputje wordt van de coronacrisis; onzichtbaar en met de opdracht om de borden in de lucht te houden, in het belang van die kwetsbare naaste. De mantelzorger heeft een lastige positie; hij is geen cliënt en hij is geen professional, maar hij is wel de pijler waar altijd, en nu zéker zwaar op wordt geleund.

In dit jaarverslag kunt u lezen dat wij het afgelopen jaar veel, heel veel werk hebben verzet. Ondanks het vele verzette werk, heeft het regeerakkoord nog maar eens pijnlijk duidelijk gemaakt dat we er nog lang niet zijn. Er is nog heel veel werk te verzetten voordat er sprake is van gelijkwaardigheid tussen de formele en de informele zorg.

Dat is waar het geweldige team van professionals van MantelzorgNL zich in 2022 sterk voor zal maken!

Ons toekomstbeeld is een mantelzorgvriendelijke samenleving.

Ik wens u veel leesplezier en nieuwe inzichten toe.

Liesbeth Hoogendijk
Bestuurder MantelzorgNL

Jaarverslag 2021 MantelzorgNL

1. Inleiding

MantelzorgNL is er voor iedereen die mantelzorger is, mantelzorger wordt of met mantelzorgers werkt. Wij staan nadrukkelijk voor verbinding met onze achterban en dit betekent dat MantelzorgNL de belangen van mantelzorgers behartigt en hen ondersteunt. Daar hoort een sterke relatie bij met organisaties en instellingen die voor hen belangrijk zijn. Sinds 2019 bestaat MantelzorgNL uit een vereniging en een stichting welke samen een personele unie vormen.

Met dit jaarverslag blikken we terug op het jaar 2021. De successen en uitdagingen van MantelzorgNL worden beschreven aan de hand van de volgende onderdelen:

- De activiteiten die de vereniging heeft ondernomen;
- De activiteiten die de stichting heeft ondernomen;
- Een paragraaf over Governance;
- Een verslag van de ledenraad van de vereniging;
- Een verslag van de Raad van Toezicht;
- Een paragraaf over de interne organisatie.

2. MantelzorgNL in het afgelopen jaar

2.1 Mantelzorg en corona

Ook in 2021 was Nederland bij lange na niet verlost van het Coronavirus. De avondklok betekende voor veel mantelzorgers dat zij meer zorg overdag of vroeg in de avond moesten geven. Er was ongerustheid over de effecten van het invoeren van de avondklok. Gelukkig is het MantelzorgNL gelukt om voor mantelzorgers een uitzonderingspositie te verkrijgen. Het vaccineren tegen Corona bleek een actueel thema. Een deel van de mantelzorgers vond dat zij voorrang zouden moeten hebben bij het vaccineren, vanwege hun mantelzorgtaken. Het niet gevaccineerd zijn beperkte de mantelzorger met name in de sociale activiteiten en contacten buitenshuis en minder in het uitvoeren van hun zorgtaken. Dit kwam voort uit de angst om besmet te raken en het virus door te geven aan hun kwetsbare naaste. Maar ook uit de angst om zelf ziek te worden en daardoor niet meer in staat zijn om voor de naaste te kunnen zorgen. Ook bleek het afgelopen jaar dat de professionele zorg niet conform de indicatie was. Vooral dagbesteding, dagopvang, begeleiding en verzorging werden minder gegeven vanwege de gevolgen van de coronapandemie.

Het afgelopen jaar hebben wij ons sterk gemaakt dat de mantelzorger wordt gezien als een gelijkwaardige partner in het oplossen van deze crisis. Vanuit ons perspectief betekent dat dat zorg alleen afgeschaald wordt in overleg met de mantelzorger, een duidelijke overdracht als afschalen kan, een vast aanspreekpunt voor cliënt of mantelzorger en minimaal één contactmoment per week tussen professional en cliënt en/of mantelzorger. Dit alles op een veilige en verantwoorde manier dus met voldoende beschermingsmiddelen, ook voor de mantelzorger. Onze oproep is dat wij samen Corona verslaan. De mantelzorger draagt daar, meer dan wij zien, een steentje aan bij. Maar laat ook zien dat *samen* echt als *samen* voelt.

Waardering voor mantelzorgers in coronatijd

Nadat zorgprofessionals in 2020 een bonus ontvingen omdat zij zich zo hebben ingezet, was voor 2021 een volgende bonus in het vooruitzicht gesteld. MantelzorgNL heeft de minister aangesproken op de achterstelling van mantelzorgers, die veel hebben opgevangen aan zorg en ondersteuning. Ondanks veel media-aandacht is het niet gelukt. Ook heeft MantelzorgNL in samenspraak met Per Saldo - die pleitte voor een zorgbonus voor informele zorgverleners binnen het PGB - een voorstel gedaan aan VWS om in ieder geval de 830.000 intensief zorgende mantelzorgers een zorgbonus toe te kennen. Op ambtelijk niveau was er draagvlak, maar Minister De Jonge voelde er weinig voor. Extra waardering moest langs de gemeentelijke lijn lopen en daartoe werden wethouders opgeroepen. Onze boodschap was; het is te weinig en te laat. Zorg voor een echt gebaar. Het is een terugkerend onderwerp van gesprek geweest in het (reguliere) overleg met VWS.

2.2 MantelzorgNL en extra uitgevoerde activiteiten in 2021

De meeste activiteiten die MantelzorgNL in 2021 heeft uitgevoerd vloeiden voort uit het jaarplan 2021. Omdat de wereld om ons heen niet stilstaat, zijn er ook initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd die niet in het jaarplan stonden maar die zeker het vermelden waard zijn. In deze paragraaf zijn een aantal van deze activiteiten opgenomen.

Maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA)

In februari is het MKBA, het onderzoek dat Ecorys in opdracht van MantelzorgNL in 2020 heeft uitgevoerd, gepresenteerd. Voor het eerst zijn de maatschappelijke kosten van mantelzorgers berekend. Deze zijn maar liefst 22 miljard euro. Dat betreft een netto bijdrage aan onze maatschappij. Dit voordeel is echter niet gratis. De tijd die mantelzorgers stoppen in het zorgen voor een ander, zijn zij bijvoorbeeld niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Uitval van een mantelzorger leidt al gauw tot hogere maatschappelijke kosten. Hen ondersteunen loont, blijkt uit het onderzoek. In totaal besteedden in 2019 vijf miljoen mantelzorgers 1,5 miljard uren aan mantelzorg. Dit komt overeen met 850.000 full time arbeidsjaren. De genoemde 22 miljard euro bestaat uit: 20 miljard ureninzet en 1,8 miljard euro aan financiële kosten, zoals reiskosten.

Na de presentatie van het rapport heeft MantelzorgNL zich vanzelfsprekend niet stilgehouden. Zo zijn er presentaties verzorgd voor o.a. de werkgroep Langer Thuis (met 25 deelnemende organisaties), voor de leden van het bestuurlijk convenant 'Samen Sterk voor Mantelzorg' (met vertegenwoordigers vanuit VWS, VNG, ZN en VNO-NCW), de deelnemers van het reguliere overleg patiëntenorganisaties (o.a. Alzheimer Nederland, Patiëntenfederatie en LOC) en de deelnemers van de Stichting Werk & Mantelzorg. Het MKBA heeft ook tot Kamervragen geleid vanuit Vera Bergkamp van D66. Toenmalig minister De Jonge heeft aangegeven het rapport de 'Maatschappelijke waarde van mantelzorg' zeer waardevol te vinden. Volgens hem laat het een niet eerder vertoonde financiële vertaling zien van de impact van mantelzorg binnen de Nederlandse samenleving. Dit laat zien dat mantelzorgers onmisbaar zijn bij het bieden van goede zorg en ondersteuning, aldus de Minister.

MantelzorgNL heeft de uitkomst van het MKBA laten doorvertalen naar alle afzonderlijke gemeenten. De waarde van mantelzorg loopt per gemeente in de miljoenen. Gemeentelijke factsheets zijn gepresenteerd en MantelzorgNL heeft in navolging daarvan een webinar georganiseerd over de waarde van mantelzorg voor organisaties en politici van lokale partijen ter voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen 2022. Ook dit leidde tot uitnodigingen om lokaal meer te vertellen over het onderzoek. Bekend is dat het onderzoek in twee gemeenten heeft geleid tot het ongedaan maken van bezuinigingen op mantelzorgbeleid. MantelzorgNL hoopt dat het MKBA leidt tot meer vervolgonderzoek. Hiervoor heeft zij gesprekken met o.a. de Erasmus Universiteit. Ook een vervolgonderzoek vanuit de VU en/of SCP wordt als mogelijkheid gezien.

Lagerhuisdebat

Samen met Movisie en Vilans heeft MantelzorgNL een Lagerhuisdebat georganiseerd n.a.v. een ingezonden brief door MantelzorgNL in reactie op het betalen van mantelzorgers door een zorgorganisatie in Limburg. Het debat was digitaal met een goede opkomst. Met de opbrengsten van het debat zijn Movisie, Vilans en MantelzorgNL gestart met de ontwikkeling van een leidraad die helpend kan zijn bij het gesprek over de inzet van betaling aan mantelzorgers. In januari 2022 is hierover een artikel verschenen in 'Sociale vraagstukken'.

Lerende evaluatie Programma Langer Thuis

MantelzorgNL heeft in 2021 deelgenomen aan het Programma Langer Thuis welke 4 jaar geleden is gestart en met een nieuwe regering op komst. In het verslagjaar heeft er een lerende evaluatie plaatsgevonden waarbij er is teruggekeken en zijn conclusies vertaald naar een vervolg. De lerende evaluatie heeft geleid tot een aantal belangrijkste lessen:

- Er is veel bereikt in samenwerking en kennisdeling, maar de oudere merkt er nog niet veel van.
- Deelnemers zouden vooraf commitment moeten uitspreken over het gezamenlijk doel.
- Meer procesbegeleiding maakt mogelijk om elkaar hierop aan te blijven spreken.
- Van zorgfocus naar leefwereldfocus.
- Dichterbij door lokale / regionale situaties als uitgangspunt te nemen en van daar uit landelijk agenderen en oplossen.

De eindrapportage is na het zomerreces naar toenmalig minister De Jonge en de Tweede Kamer gestuurd.

3. Vereniging MantelzorgNL

Het meerjarenplan en het daarvan afgeleide jaarplan wordt ieder jaar ter goedkeuring aan de ledenraad voorgelegd. Het meerjarenbeleidsplan en het jaarplan 2021 zijn, in de septembervergadering 2020, door de ledenraad goedgekeurd en door de bestuurder vastgesteld. Het Jaarplan 2021 voor de vereniging is, evenals voorgaande jaren, opgebouwd langs vier programmalijnen waarlangs MantelzorgNL haar lange termijn doelen wil realiseren.

De vier programmalijnen zijn achtereenvolgens:

- 1) Mantelzorgers worden herkend en erkend;
- 2) Mantelzorg is een vrije keuze;
- 3) Ondersteuning van mantelzorgers is van een goed niveau;
- 4) Lokaal is er sprake van een krachtige ondersteuningsstructuur van ter zake kundige organisaties.

3.1 Mantelzorgers worden herkend en erkend

MantelzorgNL wil niet alleen bereiken dat de mantelzorger zichzelf herkent als mantelzorger. Maar ook dat de samenleving hem of haar als mantelzorger herkent en zijn of haar bijdrage aan de kwaliteit van onze samenleving erkent én waardeert. In het verslagjaar heeft MantelzorgNL wederom de nodige inspanningen geleverd o.a. door de maatschappelijke plaats, rol, functie en waarde van mantelzorg te verwoorden en hierover te communiceren. Verder heeft MantelzorgNL in 2021 meegewerkt aan het programma "Langer thuis". Met dit programma richt de overheid zich specifiek op steeds groter wordende groep ouderen die zelfstandig thuis wonen. Ook heeft MantelzorgNL in 2021 bijgedragen aan de vervolgcampagne "Voorbereiden op mantelzorg" en heeft zij de "Dag van de mantelzorg" en de "Week van de jonge mantelzorger" gefaciliteerd. MantelzorgNL heeft in het verslagjaar gewerkt aan het toekomstig bestendig maken van mantelzorgwaardering en heeft continu pers- en media-aandacht gegenereerd.

Mantelzorgwaardering

Sinds 2015 hebben gemeenten een wettelijke taak om mantelzorgers te ondersteunen en te waarderen. Hiervoor ontvangen zij jaarlijks (een nog steeds niet geoormerkt) budget voor het uitvoeren van hun wettelijke taken in het sociaal domein. Gemeenten kunnen dus zelf de verdeling van deze budgetten bepalen. De meeste gemeenten hebben de Dag van de Mantelzorg aangegrepen om hun mantelzorgers te waarderen. Na in 2019 een overzicht van alle gemeenten en hun mantelzorgwaardering op haar website te hebben gepubliceerd, heeft MantelzorgNL in het verslagjaar opnieuw desk research onderzoek gedaan naar de stand van de individuele mantelzorgwaardering in de 352 gemeenten van Nederland. Bij ongeveer 10% van de gemeenten bleek de waardering afgeschaft, van de overige 90% weten we de vorm van de waardering. Het onderzoek is gedaan op basis van desk research. Als dit bij een gemeente niet tot resultaten leidde, is het steunpunt mantelzorg in die gemeente gebeld voor inzicht in de waardering. Als we de cijfers vergelijken met die van 2019, moeten we helaas de conclusie trekken dat minder gemeenten waarderen, maar vooral dat de waarde per individuele waardering is gedaald. Dit onderzoek is eind 2021 afgerond en zal in 2022 gepresenteerd worden.

Nieuwjaarssymposium

MantelzorgNL is 2021 begonnen met een drukbezochte en inspirerende digitale nieuwjaarsbijeenkomst op 6 januari. Tijdens de bijeenkomst, welke als thema 'Ontzorg de mantelzorger' had, zijn we met de Nationale Ombudsman Reinier van Zutphen en andere sprekers in gesprek gegaan hoe mantelzorgers beter ondersteund kunnen worden. Dagvoorzitter van de bijeenkomst was Maarten Bouwhuis. Meer dan 185 deelnemers volgden de bijeenkomst rechtstreeks en nadien is deze meer dan 200 keer bekeken.

Website

De website van MantelzorgNL had trok in het afgelopen jaar 557.018 unieke bezoekers. Dat is bijna 6% meer dan in 2020, toen lag dit aantal op 528.782. In het eerste kwartaal lag het aantal bezoekers het hoogst met 210.845. Dit was maar liefst 126% meer dan in dezelfde periode in 2020. De piek lag met name in de laatste dagen van januari, net na de persconferentie over de avondklok. De informatie daarover op onze website met de mantelzorgverklaring trok enkele dagen rond de 20.000 unieke bezoekers per dag. De pagina met informatie over de avondklok was, na de homepage, met 105915 de best bezochte pagina. Het mobiele gebruik van de website is verder gestegen. In 2021 bezocht 54% onze website via een mobiel (in 2020 was dit nog 51%). Het percentage bezoekers via desktop/laptop is nagenoeg gelijk gebleven. De verhouding van websitebezoek uit de verschillende provincies is nagenoeg gelijk gebleven. Zuid-Holland 21,5%, Noord-Holland 21%, Noord Brabant 13,5%, Gelderland 11% en Utrecht 10%. Hierna volgen Overijssel, Limburg, Groningen, Friesland en Drenthe met percentages tussen de 5,6% en 2,4%.

In 2021 is een kwalitatief gebruikersonderzoek (gesprekken met mantelzorgers) uitgevoerd. Een online gebruikersonderzoek loopt voor langere tijd om meer gegevens te verzamelen. Uit het onderzoek bleek dat mantelzorgers blij verrast zijn met de informatie op de site, het taalgebruik en de open opzet. Ook kunnen ze over het algemeen hun weg er vinden, maar hier is nog verbetering mogelijk. De belangrijkste verbeterpunten: maak duidelijker wat MantelzorgNL doet en waar ze voor staat, maak menu zichtbaarder en zorg op de pagina van blogs voor meer herkenning. De verbeterpunten worden doorgevoerd. En we blijven werken aan een toegankelijke website waar mantelzorgers eenvoudig de informatie vinden die ze nodig hebben.

Op basis van een toegankelijkheidsscan zijn een aantal aanpassingen aan de website doorgevoerd zodat MantelzorgNL (grotendeels) voldoet aan de eisen voor overheidswebsites niveau AA. Hierdoor is de website beter toegankelijk voor gebruikers met een leer- of cognitieve functiebeperking, slechtzienden en gebruikers met functiebeperkingen bij het gebruik van mobiele apparaten. Dit traject krijgt een vervolg in 2022, zodat ook bijvoorbeeld pdf's en filmpjes aan de eisen voldoen. Uit onderzoek van een marketingbureau blijkt dat MantelzorgNL met uitzonderlijk veel zoektermen hoog in Google Search staat.

Social media

MantelzorgNL heeft ook in 2021 actief gecommuniceerd via Facebook, Twitter, Instagram, YouTube en LinkedIn. Via social-media heeft MantelzorgNL een grote hoeveelheid mantelzorgers weten te bereiken. Op LinkedIn en andere social-media is doorlopend informatie geplaatst om professionals te informeren en om de interactie aan te gaan. Mede daardoor is het aantal leden op LinkedIn in 2021 gestegen van 48 naar 400. MantelzorgNL plaatst interessante content en nodigt externen uit dit ook te doen en om hierop te reageren. Er is ervaring opgedaan wat goed werkt en wat niet of minder goed. Deze kennis zetten we in 2022 in om de groep verder te verbeteren.

Facebook - In 2021 kwamen er netto 46 nieuwe paginalikes bij, waardoor het totaal aantal in 2021 op 16.200 kwam. Er werden 253 posts geplaatst. Samen waren de posts goed voor 3.701 likes. We bereikten via Facebook 526.000 mensen.

LinkedIn - In 2021 kwamen er netto 1.136 volgers bij, wat het totaal aantal volgers in 2021 op 5.727 bracht. Er werden 207 posts geplaatst, die samen goed waren voor 329.000 views. In totaal ontvingen we 505 reacties en werden de berichten 6.335 keer interessant gevonden.

Instagram - In 2021 kwamen er netto 299 volgers bij, wat het totaal aantal volgers in 2021 op 1.786 bracht. Er werden 94 posts geplaatst, die samen goed waren voor 42.100 views. In totaal ontvingen we 91 reacties en ontvingen de berichten 1.735 likes.

Twitter - In 2021 haakten er netto 15 volgers af, wat het totaal aantal volgers op 6.768 bracht. Er werden 37 Tweets geplaatst. Het aantal impressies lag in 2021 op 55.300.

YouTube - In 2021 zijn er netto 43 abonnees bijgekomen. Hiermee kwam het totaal aantal abonnees op 123. Er werden 55 nieuwe video's geplaatst in 2021. De video's waren in 2021 goed voor 9.683 weergaven.

Pers- en mediabeleid

In 2021 heeft MantelzorgNL op diverse momenten in de media haar rol als partner en expert over de toekomst van de (mantel)zorg geprofileerd. Zo werd het MKBA-lokaal vervolgonderzoek zowel regionaal als lokaal goed opgepakt. Onze bestuurder stond op de cover van het Wmo magazine over het Nationaal Mantelzorg Panel (NMP) corona en de afschaling van professionele zorg (in combinatie met opleidingen voor mantelzorgers in Maastricht). Zij was ook bij televisieprogramma's als EenVandaag (respitzorg), Hart van Nederland en Meldpunt (de toekomst van mantelzorg). Trouw besteedde een artikel aan mantelzorgwoningen in de nieuwe omgevingswet en in de Libelle hebben diverse (ervarings)verhalen gestaan. In relatie tot corona was er in de media veel aandacht voor de avondklok en ook de diverse onderzoeken onder het (NMP). Vooral het NMP onderzoek in december is goed opgepakt door de media. Wat betreft vaccinatie heeft MantelzorgNL ervoor gekozen om geen actieve rol in de media in te nemen.

Magazine MantelKRACHT

MantelKRACHT, het magazine van MantelzorgNL, is in 2021 drie keer uitgebracht. In de editie van februari 2021 stond het thema 'Veranderende Relaties' centraal. In mei stond MantelKRACHT vol met interviews en tips over Mindset & Weerbaarheid. Zo stond er bijvoorbeeld een aangrijpend verhaal over 'levend verlies', maar ook over hoe je jezelf weerbaarder kunt maken. De oktober editie van MantelKRACHT had als thema empowerment en persoonlijke kracht. In januari 2021 heeft MantelzorgNL onderzoek gedaan onder de lezers. De reacties na eerste editie van MantelKRACHT waren erg positief. In 2022 wordt dit lezersonderzoek herhaald.

Ook in 2021 konden organisaties MantelKRACHT weer in hun eigen huisstijl, met hun eigen logo en met lokale informatie laten bedrukken. 26 organisaties hebben gebruik gemaakt en het magazine gevuld met lokale interviews, eigen logo en een eigen cover. Maar als belangrijkste element: de contactinformatie van de eigen organisatie. Zo wist de lokale mantelzorger ook het afgelopen jaar waar hij of zij terecht kon. Vooral de oktobereditie werd door veel organisaties op maat gemaakt om te kunnen gebruiken rondom de Dag van de Mantelzorg. In oktober 2021 hebben maar liefst 17 organisaties een magazine op maat laten maken.

Dag van de Mantelzorg

10 november was het weer de Dag van de Mantelzorg. Op deze dag hebben we laten zien dat heel Nederland mantelzorgers waardeert. Ruim twintig jaar geleden nam MantelzorgNL het initiatief voor de Dag van de Mantelzorg, inmiddels uitgegroeid tot een jaarlijks terugkerende activiteit. Overal in het land zijn activiteiten georganiseerd en wordt vaak een waardering uitgereikt aan mantelzorgers. Mantelzorgers zijn onzichtbare helden! Ze zorgen voor een ziek familielid, vriend of buur. Die zorg is vaak onzichtbaar. Op de website van MantelzorgNL zijn verhalen geplaatst van drie onzichtbare helden. Michelle, Koen en Sarah hebben hun verhaal gedeeld. MantelzorgNL heeft voor de Dag van de Mantelzorg promotie- en informatiemateriaal ontwikkeld die een perfecte sfeer creëren en die helemaal passen bij de campagne. Ook is er speciaal een passend waarderingsspakket samengesteld. Het pakket heeft de look en feel van de campagne.

Mantelzorgverklaring

VWS en MantelzorgNL hebben samen een traject ingezet om uitvoering te geven aan het amendement van 50Plus, waarin wordt opgeroepen om tot een landelijke mantelzorgverklaring te komen. In de periode april-mei 2021 hebben er vijf werksessies plaatsgevonden met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), enkele individuele gemeenten, het uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en Aedes, de vereniging van woningcorporaties en MantelzorgNL. De doelstelling van dit traject was om in co-creatie met de genoemde werkgroepleden te komen tot een nadere verkenning van de mantelzorgverklaring en een gedragen implementatieplan. Gedurende de verkenning bleken de verschillende vertrekpunten het lastig te maken om tot een oplossing in de vorm van een mantelzorgverklaring te komen. Wel zijn er een aantal aanbevelingen gedaan. Zo is aanbevolen om bij het ontwikkelen van verbeteringen in de toegang tot regelingen voor mantelzorgers zoveel mogelijk gebruik te maken van al bestaande werkwijzen. MantelzorgNL heeft een model inventarisatie van mantelzorgsituatie opgesteld die onder gemeenten en andere partijen verspreid en gebruikt kan worden. Tenslotte wordt geadviseerd om pilots bij een aantal koplopergemeenten te organiseren die kunnen bijdragen aan inzicht in hoe de huidige toegang tot lokale en landelijke regelingen is georganiseerd, wat de behoefte van de mantelzorger is, en hoe het proces voor het verkrijgen van een bewijs van mantelzorg kan worden ingericht. Deze pilots krijgen vorm middels een subsidie-traject dat het Ministerie van VWS is gestart. Het doel van het subsidietraject is om gemeenten te stimuleren verbeteringen aan te brengen voor mantelzorgers in de toegang tot voorzieningen en regelingen. De gemeenten zijn hiermee in november 2021 gestart. MantelzorgNL en Movisie ondersteunen gemeenten hierbij, tot en met december 2022.

Campagne "Voorbereiden op"

De campagne 'Voorbereiden Op' is eind juni 2021 van start gegaan op Facebook met een advertentiereeks bestaand uit diverse humoristische afbeeldingen en grappige teksten. Vanaf donderdag 1 juli was de speciaal ontwikkelde radiospot twee weken lang regelmatig te horen op vrijwel alle nationale zenders. Het doel van deze campagne is om mensen te laten deelnemen aan het Rad van Misfortuin. Deelnemers ontvangen een toekomstprofiel en worden vervolgens gewezen op onze Checklist 'Voorbereiden op later', die op de website van MantelzorgNL is geplaatst. De campagne is succesvol geweest. Meer dan ruim 15.000 sessies op het rad van misfortuin. 19% mannen en 81% vrouwen met het hoogste bereik in de leeftijdsgroep 65+.

3.2 Mantelzorg is een vrije keuze

MantelzorgNL biedt onafhankelijke cliëntondersteuning en belangenbehartiging voor mantelzorgers, zorgvragers, mantelzorgondersteuners en verder iedereen met vragen over mantelzorg. MantelzorgNL vindt dat mantelzorgers voldoende handelingsperspectief moeten hebben, dat wil zeggen: zelf kunnen bepalen hoe ver zij kunnen en willen gaan in die zorg. MantelzorgNL vindt dat bij zorgen op eigen wijze ook betrokken moet worden dat de manier waarop iemand kan of wil mantelzorgen ook afhankelijk is van de relatie die je vóór er een zorgvraag ontstond met elkaar had.

Cliëntenondersteuning: informatieverstrekking en juridisch advies

Voor informatie, (juridisch)advies, verwijzing en een luisterend oor kunnen mensen terecht bij de Mantelzorglijn. Men kan ook vragen stellen via telefoon, e-mail, Facebook, Twitter, LinkedIn en WhatsApp. Het team juridisch advies van MantelzorgNL biedt (uitgebreid en diepgaand) advies, bemiddeling, hulp bij indienen van bezwaar of klachten en het indienen van verzoeken.

In 2021 is het aantal behandelde vragen wederom toegenomen. Het totaal voor 2021 ligt op 6.398 behandelde vragen. Dit zijn er 149 meer dan voor 2020 toen het ook al een bijzonder druk jaar was. Het hoge aantal wordt mede toegeschreven aan Corona en de genomen maatregelen. Met name vanaf eind januari 2021, toen de avondklok werd ingevoerd, heeft de telefoon een aantal weken roodgloeiend gestaan. Met name tot en met het tweede kwartaal waren de meeste vragen corona gerelateerd. Vanaf het derde kwartaal kreeg het aantal reguliere vragen de overhand. Gedurende het hele jaar is er sprake van een toename in het aantal vragen. Eind 2021 waren er nauwelijks nog corona-gerelateerde vragen, maar desondanks zijn er in het 4^e kwartaal nog 1.694 vragen behandeld. We zien in ieder maand van 2021 een toename van het aantal vragen, ook t.o.v. 2020. Mensen weten de Mantelzorglijn (en juridisch advies) steeds betere te vinden. De meeste vragen gaan over wonen (en dan met name mantelzorgwoningen). Ook neemt het aantal vragen over pre-mantelzorgwonen toe. Daarnaast zijn er veel vragen binnengekomen over medehuur, urgentie of inwonen en gevolgen voor inkomen, belastingen en toeslagen.

De Tweede Kamer had eerder de motie-Bergkamp aangenomen om mantelzorgers in coronatijd meer te ondersteunen, via de Mantelzorglijn. Via een éénmalige subsidie is het team Mantelzorglijn/ juridisch advies met collega's uitgebreid, om meer mantelzorgers te woord te staan. Deze extra ondersteuning voor mantelzorgers loopt van juli 2021 tot juli 2022 en bestaat uit 3 activiteiten te weten: nabellen, meelopen en extra juridische hulp.

Productontwikkeling

Aanvulling producten- en dienstenpalet voor GGZ-mantelzorgers - Op 7 oktober 2021 heeft voor de 2^e keer het Congres 'Bruggen Slaan voor mantelzorgers GGZ' plaatsgevonden. Tijdens deze boeiende dag stond de stem van GGZ mantelzorgers centraal. Zij vertelden, onder leiding van Gijs Wanders (voormalig nieuwslezer van het NOS journaal), openhartig over hun beleving en ervaring, maar ook over hun visie op verbinding tussen verschillende domeinen. Deze ervaringsverhalen werden aangevuld met wat er aan kennis is over GGZ-mantelzorg door een aantal sprekers. Toneelmaker/muzikant Nynka Delcour voerde het toneelstuk 'Hou me los' op. Het congres werd door meer dan 100 bezoekers zowel op locatie als online gevolgd. In de steunpuntenparade vertelden verschillende steunpunten mantelzorg over de kleine en grote bruggen die al geslagen zijn om mantel-zorgers GGZ beter te kunnen ondersteunen.

Van 24-26 maart heeft het caring community festival plaatsgevonden waaraan MantelzorgNL een bijdrage heeft geleverd. Het festival had als doel om het taboe rondom psychische kwetsbaarheid te doorbreken en diende vooral gemeenten te inspireren en te activeren. De samenwerking met MIND, Ypsilon en andere landelijke partijen heeft ook in 2021 een vervolg gekregen. In 2021 hebben er vier gezamenlijke GGZ brede overleggen plaatsgevonden. Daarnaast hebben de partijen zich gebogen over het caring community festival. Verder is er gesproken over formalisering van de samenwerking en omvorming tot een landelijke coalitie.

Pilot scholing 'De Brug' - In oktober en november is er een pilot gedraaid om professionals te scholen die GGZ mantelzorgers ondersteunen. Het betrof een training van drie dagdelen welke werd verzorgd door de MantelzorgNL Academie. Uit de uitgebreide evaluatie werd duidelijk dat deelnemers erg positief waren waardoor in 2022 de training opnieuw wordt aangeboden. Er wordt een terugkomdag georganiseerd voor de deelnemers en er is een hulpmiddel ontwikkeld om lokale samenwerking t.b.v. mantelzorgers GGZ te stimuleren.

STECR richtlijnen voor Arbodiensten - De STECR (Stichting Expertisecentrum Re-integratie) werkwijzer is een richtlijn voor bedrijfsartsen en ander arbodienstverleners. De ontwikkeling van een STECR-richtlijn Mantelzorg vindt MantelzorgNL belangrijk om uitval door overbelasting bij mantelzorg goed te behandelen. Na in november 2020 te zijn gestart, heeft de kenniskring in de 1^e helft van 2021 een vervolg gekregen met een vijftal bijeenkomsten. MantelzorgNL heeft een bijdrage geleverd op een drietal thema's te weten: het goede gesprek op basis van Positieve Gezondheid, (Vroeg)Signalering en Wet en regelgeving. In 2022 krijgt dit een vervolg.

Factsheets familierelaties- In 2021 heeft MantelzorgNL, om de meerwaarde van familie zorg bij mantelzorgondersteuning zichtbaar te maken een factsheet 'familierelaties' ontwikkeld. Dit vanuit de gedachte dat waar in een familie iemand kwetsbaar is, dit iedereen binnen de familie raakt en beïnvloedt. . Ingaan op relationele aspecten, breder dan alleen kijken naar de taken van de mantelzorger zou daarom uitgangspunt moeten zijn van de 'mantelzorgondersteuning'. Twee medewerkers van MantelzorgNL zijn getraind door Expertisecentrum Familiezorg in de methodiek die hierbij hoort.

Stappenplan impact van mantelzorgondersteuning - MantelzorgNL kreeg steeds vaker de vraag wat de effectiviteit van mantelzorgondersteuning nou daadwerkelijk is. Daarom is in 2021 een stappenplan ontwikkeld welke professionals helpt om de impact van mantelzorgondersteuning aan te tonen.

Stappenplan Lokale Lobby - In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 heeft MantelzorgNL een stappenplan Lokale Lobby geschreven. Dit stappenplan helpt steunpunten om hun lokale lobby zo effectief mogelijk in te zetten. Zowel voorafgaand aan de verkiezingen als daarna bij de coalitiebesprekingen en als het college en de raad aan zet zijn. Het is een heel volledige en professionele tool voor de steunpunten.

MantelzorgNL en vrijwilligers

Om mantelzorg in Nederland nog beter op de kaart te zetten, heeft MantelzorgNL ook in 2021 vrijwilligers ingezet. Zij vertellen wat mantelzorg voor hen betekent. Deze ervaringsverhalen zijn enorm belangrijk om mensen te laten voelen wat het betekent om te zorgen voor iemand, wat het je oplevert, maar ook wat je ervoor inlevert. De vrijwilligers zijn aan de slag geweest bij MantelzorgNL als: ambassadeur mantelzorg, ervarings-deskundige mantelzorger, vrijwilliger bij de Mantelzorglijn, blogger of online coach.

In het verslagjaar hebben:

- 8 vrijwilligers in totaal 46 blogs geschreven
- 6 vrijwilligers 11 online voorlichtingen gegeven en diverse andere klussen geklaard.
- 5 vrijwilligers 15 mantelzorgers geholpen die het programma "Coachfriend" zijn gestart
- 2 vrijwilligers ondersteuning geboden bij de Mantelzorglijn
- 10 vrijwilligers als ambassadeur opgetreden en hebben signalen opgehaald in hun regio.

Omdat MantelzorgNL in 2021 is gestopt met het programma Coachfriend zijn 10 vrijwilligers gestopt. Er is 1 vrijwilliger bijgekomen. MantelzorgNL kent een stabiele en loyale groep van 19 vrijwilligers.

In 2021 heeft Kim Putters tijdens een uitzending van EenVandaag op NPO1 een vrijwilliger en mantelzorger van MantelzorgNL geïnterviewd over de combinatie werk en mantelzorg. In november was op Radio FunX een vrijwilliger live in de uitzending over hoe het is om jonge mantelzorger te zijn. Deze bijdrage heeft mooie vragen opgeleverd als "wie zorgt er voor jou".

In januari is onder de persvrijwilligers van MantelzorgNL een enquête uitgezet. Maar liefst 82% heeft aangegeven beschikbaar te blijven als persvrijwilliger. De vrijwilligers hebben de onderwerpen aangegeven waar ze ervaring mee hebben en over kunnen vertellen. Voor MantelzorgNL belangrijk om dat scherp te hebben opdat zij gericht kunnen worden ingezet. In het najaar heeft er een evaluatie onder de vrijwilligers plaatsgevonden. Belangrijke uitkomst is dat de vrijwilligers van mening zijn dat MantelzorgNL steeds relevanter wordt en dat de persmomenten elkaar steeds frequenter opvolgen en dat op alle niveaus daar steeds meer mantelzorgers van profiteren.

Jonge mantelzorgers

Strategische Alliantie Jonge Mantelzorgers - MantelzorgNL heeft ook in 2021 de functie van de coördinator ingevuld van de Strategische Alliantie Jonge Mantelzorgers. De overleggen van de Alliantie en werkgroepen vonden in het verslagjaar gemiddeld 2x per maand plaats. De Alliantie is een landelijk netwerk dat bestaat uit verschillende landelijke partijen, kennisinstituten, lokale stichtingen en (voormalig) jonge mantelzorgers. Samen met de Alliantiepartners wil MantelzorgNL meer aandacht en een betere ondersteuning voor jonge mantelzorgers, gezinnen en professionals realiseren.

JMZPRO - JMZPRO is in 2021 uitgegroeid tot een brede alliantie van organisaties die zich bezig houden met het thema jonge mantelzorgers. VWS is financier, MantelzorgNL voert de administratie en is kerndeelnemer. De alliantie genereert veel aandacht voor jonge mantelzorgers. Vanuit MantelzorgNL richten wij ons op communicatie over jonge mantelzorgers en maken wij lespakketten voor het onderwijs (van basis, middelbaar tot hoger beroepsonderwijs).

Kennisnetwerk Expertiselab - Het in 2020, op initiatief van MantelzorgNL en Cinop (ECIO), opgestarte kennisnetwerk Expertiselab heeft ook in 2021 een vervolg gekregen. Het Expertiselab is een levendig netwerk dat bestaat uit professionals werkzaam in het onderwijs, de zorg of de overheid. Het netwerk heeft als maatschappelijk doel om de positie van jonge studerende mantelzorgers te verbeteren. In 2021 is het netwerk drie keer bij elkaar gekomen. De bijeenkomsten worden voorbereid door MantelzorgNL, ECIO en bij toerbeurt een ander lid van het netwerk. Voor 2022 staan er wederom 3 netwerkbijeenkomsten gepland.

Videoclip jonge mantelzorger in de klas - MantelzorgNL heeft de rappende psycholoog Daisy Veenstra, ingezet met een filmpje over de jonge mantelzorger. Het filmpje is op haar YouTube kanaal 937 keer bekeken, heeft 55 likes en 11 reacties gekregen. Op TikTok is maar liefst 109.700 bekeken en heeft 7927 likes gekregen en is 98 keer gedeeld. Op de Instagramaccount van Daisy waren 28.270 views, 699 likes, 37 reacties en is het filmpje 61 keer gedeeld. Hiermee kan gesteld worden dat MantelzorgNL een groot bereik heeft gehad met dit initiatief.

MBO lesmateriaal Who Cares - Met de les 'Who Cares' wordt er binnen het MBO aandacht besteed aan mantelzorg onder jongeren. Studenten komen te weten wat mantelzorg is en of het hen betreft. Het onderwerp mantelzorg is een goede aanleiding om elkaar als klas beter te leren kennen en verschillen en overeenkomsten in de thuissituatie te ontdekken. Op deze manier gaat de les over iedereen in de klas. MantelzorgNL heeft o.a. een lesbrief en een werkblad ontwikkeld. Met dit lesmateriaal kan een docent in één lesuur aandacht besteden aan mantelzorg onder jongeren. Het lespakket is op de site van MantelzorgNL te downloaden.

Extra aandacht voor jonge mantelzorgers tijdens de Nationale Onderwijsweek - Tijdens de Nationale Onderwijsweek (4 t/m 8 oktober) heeft MantelzorgNL extra aandacht gevraagd voor de jonge mantelzorger binnen het onderwijs. Om docenten, decanen en studentbegeleiders te helpen in het ondersteunen van deze jongeren, ontwikkelde MantelzorgNL verschillende onderwijs-toolkits (voor basis- en voortgezet onderwijs, MBO en HBO en WO).

De Week van de jonge mantelzorger - Van 1 t/m 7 juni vond de Week van de jonge mantelzorger plaats. Het thema van 2021 was Niet te missen! Gedurende de week hebben we landelijk aandacht gevraagd voor deze jongeren. Door heel het land zijn activiteiten georganiseerd voor jonge mantelzorgers en voor betrokken professionals. De Week van de Jonge Mantelzorger wordt jaarlijks georganiseerd door de Strategische Alliantie Jonge Mantelzorg, waar ook MantelzorgNL deel van uitmaakt.

Woonzorgconcepten

MantelzorgNL heeft in 2021 podcast afleveringen opgenomen om wonen en zorg onder de aandacht te brengen van een breed. Deze podcasts worden in 2022 gelanceerd. In vier afleveringen wordt onder andere besproken wat er allemaal mogelijk is aan verschillende woonvormen, wat er zoal bij komt kijken om dat te regelen én wat de financiële, juridische en sociale gevolgen zijn voor de mantelzorger én de naaste. Daarnaast heeft MantelzorgNL zich sterk gemaakt voor pre-mantelzorgwoningen en instructieregeling in de nieuwe omgevingswet.. Die instructieregeling is inmiddels toegezegd.

3.3 Ondersteuning van mantelzorgers in Nederland is van een goed niveau

Om te kunnen spreken van een goed niveau van mantelzorgondersteuning vindt MantelzorgNL dat er sprake dient te zijn van een stelsel van publieke en private diensten en producten dat recht doet aan zowel de grote groep mantelzorgers waarmee het goed gaat, als voor de risicogroepen bij wie overbelasting dreigt of al bestreden moet worden. Hieronder valt het hele scala aan mogelijke ondersteuningsmogelijkheden van waardering tot respijt, zowel in algemene voorzieningen als maatwerkvorm. Om dit scenario dichterbij te brengen heeft MantelzorgNL in 2020 verschillende activiteiten en projecten ondernomen die, waar nodig en mogelijk in samenwerking met andere partijen zijn uitgevoerd.

Zorgverzekeraars en mantelzorg, een passend vergoedingstelsel bij zorgverzekeraars

MantelzorgNL wil met een passend vergoedingstelsel bij zorgverzekeraars bereiken dat er sprake is van goede dienstverlening aan mantelzorgers, dat iedere mantelzorger die hulp nodig heeft, terecht kan bij zorgverzekeraars, niet alleen als deze een aanvullend pakket kan betalen (gemeentepolissen, vrij toegankelijke producten, preventie). MantelzorgNL heeft in 2021 zorgverzekeraars gestimuleerd in het leveren van een bijdrage aan innovaties die mantelzorgers ondersteunen. Verder heeft MantelzorgNL gepleit voor een goede samenwerking tussen zorgverzekeraars en gemeenten waardoor mantelzorgers niet meer van kastje naar de muur worden gestuurd.

Nadat de vergoedingen van zorgverzekeringen in 2022 door de verzekeraars bekend zijn gemaakt, heeft MantelzorgNL gekeken welke zorgverzekeraar welke vergoeding voor vervangende zorg, een mantelzorgmakelaar of een cursus biedt. MantelzorgNL heeft een overzicht mantelzorgvergoedingen aanvullende zorgverzekeringen 2022 op haar website geplaatst.

Geven van input en ijveren voor mantelzorgondersteuning richting politiek

MantelzorgNL heeft het afgelopen jaar input geleverd t.b.v. het verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamerverkiezingen. Ook in het formatieproces heeft MantelzorgNL zich eveneens nadrukkelijk laten horen. In het kader van de verkenning, de onderhandelingen over de formatie en het nieuwe regeerakkoord, heeft MantelzorgNL het belang van een betere positie van mantelzorgers onder de aandacht gebracht door een brief te sturen naar formateur Tjeenk Willink. Om op een gezonde manier te kunnen mantelzorgen, heeft MantelzorgNL van de nieuwe regering gevraagd om 1) in te zetten op preventie, 2) de positie van mantelzorgers te erkennen en 3) de gemeentebudgetten voor mantelzorgondersteuning te oormerken. Ook is deze gelegenheid aangegrepen om het MKBA onder de aandacht te brengen van de formateur.

Ook in 2021 zijn er weer diverse lobbybrieven/mails, ter input voor de plenaire (corona)debatten, naar de Tweede Kamer, gestuurd waarin aandacht gevraagd is voor de positie van mantelzorgers. Zo zijn er lobbybrieven gestuurd over onder andere over de toekomst van de ouderenhuisvesting, hulpmiddelen, aandacht voor de jonge mantelzorger in het regeerakkoord, organiseren van regionale en het MKBA. Samen met andere belangenorganisaties is er een lobbybrief gestuurd naar het kabinet over coördinatiepunten voor zorg thuis en het verpleeghuis. Daarnaast heeft MantelzorgNL input geleverd aan Kamerleden van de VVD, D66 en GroenLinks voor het debat wonen en zorg (n.a.v. de initiatiefnota van GroenLinks). Ook zijn er met diverse Kamerleden in 2021 gesprekken gevoerd en is er input geleverd in aanloop naar het begrotingsdebat. De Tweede Kamer heeft twee moties aangenomen. Een over onderzoek effectiviteit mantelzorgondersteuning en een over het vergunningvrij houden van mantelzorgwoningen.

De lobby die MantelzorgNL heeft gevoerd om te komen tot lokale respijtaanjagers in navolging van Clemence Ross, heeft tot dusver geen resultaat opgeleverd. De motie met het verzoek aan het kabinet om met een integrale visie te komen op mantelzorg, biedt kansen waar in het regeerakkoord weinig van terug te zien is. MantelzorgNL trekt hierin samen op met andere belangenorganisaties..

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 heeft MantelzorgNL een voor iedere gemeente een tienpuntenplan opgesteld om zo een bijdrage te leveren aan de verkiezingsprogramma's van de lokale politieke partijen, zodat mantelzorgers daarin de nodige en verdiende aandacht krijgen. Het plan maakt, per gemeente, inzichtelijk hoeveel mantelzorgers er zijn, hoeveel intensief zorgen voor een ander en hoeveel zich zwaar belast voelen. Ook staat er hoe gemeenten kunnen waarborgen dat mantelzorgers gezien worden en hoe het geld voor mantelzorgondersteuning goed besteed kan worden. Het tienpunten plan is verspreid via de mantelzorgsteunpunten en de griffie.

MantelzorgNL en uitgevoerde onderzoeken in 2021

Nationaal Mantelzorg Panel - Met het Nationaal Mantelzorgpanel (NMP) heeft MantelzorgNL in 2021 de meningen gepeild onder mantelzorgers over actuele onderwerpen. Deze online enquêtes gaan bijvoorbeeld over de effecten van financiële regelingen of het geven van zorg..

Gedurende het verslagjaar is het Nationaal Mantelzorg Panel 3 keer bevraagd over Corona gerelateerde onderwerpen. In januari 2021 is er een online vragenlijst uitgezet over de invoering van de avondklok en de invloed daarvan op de zorg. In september is er een meting uitgegaan onder de panelleden over het registreren van de vaccinatie van zorgmedewerkers. En in november is het NMP bevraagd op het opvangen van zorg door de mantelzorger. Uit het laatste onderzoek is duidelijk geworden dat corona de wereld nog steeds in haar greep houdt. Door de vijfde coronagolf waren er maatregelen van kracht die wederom impact hadden op de zorg. Ook de zorg thuis stond onder druk, zo bleek uit dit onderzoek. Een derde van de mantelzorgers die zorgen voor een zorgvrager met een indicatie voor professionele zorg, hadden te maken met afgeschaalde zorg thuis. Vijf op de zes mantelzorgers ving geheel of deels de afgeschaalde zorg op. Voor de mantelzorger betekende dit een extra belasting door met name het gevoel altijd "aan" te moeten staan, de mentale belasting die dit met zich meebrengt en het minder tijd hebben voor de eigen sociale contacten of ontspanning. Kortom: meer zorg voor de ander, minder zorg voor zichzelf.

Onderzoek onder steunpunten - In 2021 heeft MantelzorgNL één steunpuntenpeiling uitgevoerd. Deze peiling was met name gericht op het verzamelen van signalen over gemeentelijke bezuinigingen op mantelzorgondersteuning. Naast vragen over de financiering nu en de toekomst, is ook de mantelzorgwaardering in de vragenlijst aan bod gekomen. De resultaten vormden met name input voor de lobby richting de gemeenteraadsverkiezingen. Met de input van de peilingen heeft MantelzorgNL eveneens VWS gevoed en duidelijk gemaakt dat de lokale ondersteuning van mantelzorgers zo onder druk staat dat de kwaliteit niet meer gegarandeerd is. Of de ondersteuning nu direct of indirect via een steunpunt loopt, de ondersteuningsbehoefte is groter dan wat geleverd wordt.

3.4 Lokaal is er een krachtige ondersteuningsstructuur van ter zake kundige organisaties

Op lokaal niveau zijn diverse instanties en organisaties verantwoordelijk voor de ondersteuning van mantelzorgers. MantelzorgNL hecht er waarde aan om in goed contact te staan met deze mantelzorg-ondersteunende organisaties; ze zijn immers de 'partners in care'. Om mantelzorgers zo goed mogelijk te bedienen is het nodig om gezamenlijk wegen te vinden. Denk hierbij aan het hebben van wederzijds inzicht in elkaars problemen, mogelijkheden en onmogelijkheden. Het is belangrijk om kennislacunes bij elkaar op te vullen en elkaar over en weer te steunen, te informeren en te inspireren met goede voorbeelden.

Ambassadeuroverleg

De legitimiteit van MantelzorgNL wordt gevormd door de manier waarop zij in staat is om het geluid van de achterban en het belang te verwoorden. MantelzorgNL organiseert op vele manieren dat signalen over mantelzorg en vanuit mantelzorgers haar bereiken. Het ambassadeursnetwerk en het correspondenten-overleg zijn hiervan voorbeelden. In 2021 is het ambassadeursnetwerk drie keer bij elkaar gekomen. Dit netwerk is in 2019 opgericht en bestaat uit individuele mantelzorgers die een rol spelen in het lokaal vertegenwoordigen van mantelzorg en mantelzorgers. Het netwerk bestaat uit zes deelnemers verdeeld over Nederland. Onderwerpen die in 2021 op de agenda stonden van het ambassadeuroverleg waren o.a. de avondklok en vaccinatie en de gevolgen voor mantelzorgers, de MantelzorgBalans, een digitale tool die mantelzorgers ondersteunt in de palliatieve fase van hun naaste en het stappenplan impact mantelzorgondersteuning. Ieder vergadering hebben de ambassadeurs de gelegenheid om signalen af te geven. Deze signalen helpt MantelzorgNL om te weten wat er onder mantelzorgers leeft.

Correspondentenoverleg

MantelzorgNL verzamelt als netwerkorganisatie, samen met haar partnerorganisaties, continu signalen over de positie van mantelzorgers in de samenleving. Dit doet zij o.a. middels het correspondenten-netwerk. In 2021 zijn er vier bijeenkomsten georganiseerd waarbij o.a. de volgende onderwerpen zijn besproken: ervaringen in het ondersteunen van mantelzorgers in coronatijd, de behoefte aan een coördinator/casemanager/zorgknooppunt (over de wetten heen), respijtzorg en het meer bekendheid geven daaraan, de gemeenteraadsverkiezingen 2022 en hoe de lokale media ingezet kan worden om mantelzorg onder de aandacht te krijgen en het MKBA 'De waarde van mantelzorg' lokaal berekend.

Kennis van Zaken bijeenkomsten

Op 16 september heeft van 10:00 tot 16:00 uur de bijeenkomst Kennis van Zaken 2021 succesvol plaatsgevonden. Dit keer in de vorm van een Online Inspiratiefestival met als thema 'De Kracht van Mantelzorg'. De Kennis van Zaken bijeenkomst bedoeld ter inspiratie voor welzijnsmedewerkers, mantelzorgconsulenten en -makelaars en beleidsmedewerkers in het sociaal domein. Deelnemers hebben tijdens de bijeenkomst o.a. inzicht gekregen in de knelpunten en uitdagingen die mantelzorgers met een migratieachtergrond tegenkomen. Verder is er ingegaan op de maatschappelijke waarde van mantelzorg. Ook hebben deelnemers stappen aangereikt gekregen om uiteindelijk tot interventies te komen die aansluiten bij de behoefte van jonge mantelzorgers. Deelnemers konden op een virtueel het festivalterrein verkennen en verschillende themapleinen bezoeken. Ook konden ze backstage voor meer informatie en langs de 'Funmarket' struinen voor wat vertier en plezier.

Inspiratiesessies voor leidinggevend

In 2021 is er een vervolg gegeven aan de inspiratiesessies voor leidinggevend van o.a. mantelzorg-ondersteunende organisaties. In de eerste helft van 2021 zijn er twee sessie geweest met als thema's fondswerving en lokale lobby. De sessies welke in het najaar zouden worden gehouden hebben geen doorgang gevonden. De voornaamste reden was dat de sessies digitaal waren en er door het grote aanbod van digitale sessies in het land, weinig animo was. De onderwerpen voor deze sessie waren: de waarde van mantelzorg en de effectiviteit van de mantelzorgondersteuning. Deze zullen mogelijk worden ondergebracht in de Masterclass.

De MantelzorgNL Community

Mantelzorg Community - In mei 2021 hebben zowel Apple als Google de community-app goedgekeurd. Vanaf dat moment kon de Community MantelzorgApp door een bredere groep worden getest. Op de community 'Deel je Zorg' komen mantelzorgers in contact met andere mantelzorgers. Zij kunnen er terecht met vragen of om hun hart te luchten. Er zijn algemene groepen en regionale groepen. Ook kunnen zij hun vraag stellen aan iemand van de Mantelzorglijn of aan een medewerker van een steunpunt uit zijn of haar regio als deze ook is aangesloten. Er zijn diverse ambassadeurs geworven en community managers aangesteld om de community op gang te krijgen. Inmiddels telt de community 360 leden. Elke twee maanden is er een online mantelzorgcafé als vast onderdeel van de community. De eerste vond plaats op 12 oktober (43 aanmeldingen en 20 bezoekers) met als thema Werk en mantelzorg). Er waren drie gespreksgroepjes en twee rondes. Er werden mooie ervaringen gedeeld onder leiding van medewerkers van o.a. de Mantelzorglijn. N.a.v. het eerste mantelzorgcafé heeft er een evaluatie plaatsgevonden. De feedback is meegenomen naar het 2e mantelzorgcafé op 9 december met als thema 'Leven verlies'.

Gemeentelijke doorrekening MKBA

Begin 2021 presenteerde Ecorys, in opdracht van MantelzorgNL, de maatschappelijke kosten en baten van de totale inzet van alle mantelzorgers in Nederland. De landelijke cijfers zijn in de eerste helft van 2021 vertaald naar alle afzonderlijke gemeenten. De waarde van mantelzorg loopt per gemeente in de miljoenen. Op 9 juli zijn de gemeentelijke fact sheets gepresenteerd. Iedere gemeente kon de doorrekening op de website van MantelzorgNL downloaden. De factsheets droegen er o.a. aan bij dat bezuinigingen in De Bilt en Lochem op mantelzorgondersteuning (deels) zijn teruggedraaid. In de pers is veel aandacht gekomen voor de lokale doorrekening. Naast de waarde is ook in kaart gebracht hoeveel mantelzorgers per gemeente actief zijn, hoeveel uren deze mantelzorgers besteden aan mantelzorg, wat de waarde is van deze tijdsinzet én welk budget naar schatting beschikbaar is om mantelzorgers te ondersteunen. Door deze cijfers per gemeente in kaart te brengen, wordt duidelijk wat de verhouding is tussen de enorme waarde die mantelzorgers vertegenwoordigen en het bedrag dat in mantelzorgers wordt geïnvesteerd. Op 22 juni heeft MantelzorgNL een webinar georganiseerd over de waarde van mantelzorg voor organisaties en politici van lokale partijen ter voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen 2022. Meer dan 700 personen hebben dit webinar bekeken. De online landkaart met gemeenten is in de vier maanden daarna 1,900 keer 'uniek' bezocht en bekeken.

Adviesteam Mantelzorg (Samen sterk voor mantelzorg)

In 2021 heeft MantelzorgNL de coördinatie gevoerd over het Adviesteam Mantelzorg. Dit als uitwerking van de bestuurlijke afspraken binnen 'Samen sterk voor mantelzorg'. Het Adviesteam had tot doel om vragen van gemeenten over respijtzorg, samenwerking binnen het sociaal domein en het herkennen van mantelzorgers laagdrempelig te beantwoorden. MantelzorgNL werkte in teamverband samen met Movisie, VNG en VWS. Naast korte adviestrajecten is ook een webinar gegeven en worden kennisdossiers met voorbeelden uitgewerkt. Na afloop van de projectperiode op 30 september 2021 betrof het aantal adviesvragen 54, waarvan 35 afkomstig van gemeenten. De vragen die binnen komen van gemeenteambtenaren of adviseurs gingen over respijtzorg en het opzetten of doorontwikkelen van een steunpunt mantelzorg. Hierbij valt de denken aan de opzet en inkoop van respijtzorg en de mogelijk tot trajectbegeleiding. Binnen respijtzorg gaat het vervolgens voornamelijk over logeerszorg. Ook leidt dit thema tot vervolgvragen over: hoe kan een gemeente beter samenwerken op lokaal niveau, hoe kan dit wellicht kosten besparen in het kader van algemene bezuinigingen en wie moeten bij dit proces betrokken worden. Naast individuele adviezen zijn drie webinars voor gemeenteambtenaren en/ of lokale steunpunten georganiseerd. Deze webinars werden goed bezocht;

Het Adviesteam Mantelzorg heeft een verlenging van 1 jaar gekregen om gemeenten te helpen bij het verbeteren van de toegang voor mantelzorgers zoals hierboven reeds beschreven.

Onze achterban: de leden van MantelzorgNL

Om het lidmaatschap aantrekkelijk te maken en te houden, heeft MantelzorgNL in 2021 een aantal uiteenlopende producten en diensten ontwikkeld. Zo krijg een lid speciale en nuttige informatie direct thuis gestuurd en profiteer deze van kortingen op producten. Het werven en bereiken van mantelzorgers verliep in 2021 langs meerdere kanalen.

Leden

Het ledenaantal is in 2021 licht afgenomen. Nieuwe aanmelding blijven net achter het natuurlijke verloop waardoor MantelzorgNL aan het einde van het jaar 59 leden minder telde dan aan het begin van 2021. De vergrijzing in het ledenbestand is al geruime tijd een gegeven. Daarentegen kan gesteld worden dat de groei van het collectieve ledenbestand boven verwachting is. In 2021 is een opzet gemaakt om het collectief lidmaatschap meer als een product in de markt te zetten. Op 31 december had MantelzorgNL 2.327 collectieve lidmaatschappen. Dat is een groei van 1.116 lidmaatschappen (92%).

4. Innovatieprojecten

In 2021 heeft MantelzorgNL een groot aantal taken uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van VWS, Instituut GAK en Het Platform Vrijwillige Inzet (NOV). Daarnaast heeft zij gemeenten, instellingen en organisaties ondersteund en geadviseerd. MantelzorgNL vindt de innovatie in de sector daarentegen van groot belang en daarom heeft zij in het verslagjaar inspanningen verricht op diverse innovatieprojecten. Dit zijn ontwikkeltrajecten die MantelzorgNL projectmatig uitvoert in opdracht van en in samenwerking met andere partijen.

In 2021 heeft MantelzorgNL aan onderstaande innovatieprojecten gewerkt.

Mantelzorg Werkt, uitgevoerd door Stichting Werk & Mantelzorg

Het programma 'Mantelzorg Werkt!' dat aanvankelijk doorliep tot april 2021 is met een jaar verlengd. De Ministeries van VWS en SZW hebben hiermee voorkomen dat het thema tijdens de verkiezings- en formatietijd stil kwam te liggen. Stichting Werk & Mantelzorg begeleidt werkgevers in vier stappen naar een mantelzorgvriendelijke organisatie met informatie, inspiratie, advies, begeleiding en concrete tools. In 2021 zijn kennis en praktijkverhalen gedeeld, projecten geïnitieerd, campagnes gelanceerd, bijeenkomsten en leernetwerken georganiseerd en is er onderzoek gedaan. MantelzorgNL trekt hierin samen op met Qidos.

In mei is de campagne #goed bezig van Werk&Mantelzorg van start gegaan. In deze campagne werd het benadrukt hoe belangrijk het tegengaan van overbelasting van werkende mantelzorgers is. De campagne heeft een bijdrage geleverd aan het bespreekbaar maken van het onderwerp op de werkvloer. Er zijn hiervoor goede voorbeelden verzameld. Verhalen van bedrijven of collega's die #goed bezig zijn konden via de website hun verhalen delen. De campagne was zichtbaar via onder andere Facebook en LinkedIn. Aan de campagne werkten ook VNO-NCW, MKB-Nederland en de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport mee. Op 10 november heeft de stichting haar 10-jarig jubileum gevierd met een symposium. Onder leiding van Sander Schimmelpenninck zijn Guusje Dolsma (VNO-NCW/MKB-Nederland), Liesbeth Hoogendijk (MantelzorgNL), Piet Fortuin (CNV), Maartje Roelofs (Ministerie van VWS), Jurriaan Penders (Human Total Care) en Martin Flier (Ministerie van SZW) met elkaar in gesprek gegaan over hoe de economie draaiende gehouden wordt en er tegelijkertijd ook zorg is voor elkaar.

Instituut GAK - Werk & Mantelzorg

In aanvulling op het programma 'Mantelzorg Werkt!' heeft MantelzorgNL binnen Werk & Mantelzorg bedrijven ondersteund bij het begeleiden van werkende mantelzorgers die door overbelasting uitvallen of dreigen uit te vallen. Hiertoe ontwikkelt MantelzorgNL coachingstrajecten en is een platform ingericht waarop werknemers aanvullende informatie en hulp kunnen vinden. In 2021 zijn er diverse bijeenkomsten met werkgevers georganiseerd en op 10 november was het jubileumcongres van 10 jaar Werk & Mantelzorg. In een hybride congres namen vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers, overheid en deelnemers deel aan een afwisselend programma. Naast een terugblik en vooruitblik is er, door bestuurder Liesbeth Hoogendijk, stilgestaan bij de zorgelijke ontwikkeling rond mantelzorg in relatie tot vergrijzing en de tekorten in de zorg.

NOV-project Samen ouder worden

'Samen Ouder Worden' is een zelfstandig programma welke in 2019 van start gegaan is en een looptijd heeft van 4 jaar. Het programma draagt bij aan de doelstellingen van het Programma 'Langer Thuis' van het Ministerie van VWS. Het programma 'Langer Thuis' heeft tot doel dat ouderen in hun eigen vertrouwde omgeving zelfstandig oud kunnen worden en een goede kwaliteit van leven ervaren. Elf (vrijwilligers) organisaties, waaronder MantelzorgNL, zetten zich in om een verschil maken in het leven van ouderen. In de 40 lokale trajecten wordt er samengewerkt met (vrijwilligers)organisaties, gemeenten en kenniscentra en meer, die met passie het programma omarmen.

MantelzorgNL heeft in 2021 in diverse gemeenten projecten uitgevoerd. In de gemeente Hattem was 'Samenwerken in de wijk' het thema waarbij er is ingezet op het versterken van de samenwerking tussen de informele partijen. In de gemeente Tiel was dementie en vergeetachtigheid het centrale thema. Omdat er in de Turkse, Marokkaanse, Molukse, Chinese en Surinaamse gemeenschappen vaak een taboe rust op het bespreekbaar maken van dementie, is er gekeken wat er nodig is om hierover met elkaar in gesprek te komen en hoe we ervoor zorgen dat de ondersteuning (vanuit de formele en informele zijde) migrantenouderen en hun naasten beter bereikt en aansluit bij hun wensen en behoeften. Er zijn diverse gesprekken met ouderen zelf en organisaties die lokaal die hierin een rol spelen georganiseerd. MantelzorgNL trok hierin op met Spectrum, Universiteit van Humanistiek, Pharos en NOOM. In de gemeente Aa en Hunze is gekeken naar verbetermogelijkheden voor mantelzorgers en vrijwilligers. Op basis van themagesprekken in de sociale huiskamers zijn werkgroepen gevormd en ouderen hadden in deze werkgroepen een actieve rol. In de Hogeland doorloopt MantelzorgNL, samen met andere partijen in een aantal bijeenkomsten een vrijwilligersreis (customer journey). Deze vrijwilligersreis is gericht op het ondersteunen van mantelzorgers met vrijwilligerswerk. Deze methode gaat ervan uit dat je vanuit de ogen van een nieuwe vrijwilliger gaat kijken. Door de samenwerking met lokale organisaties voor mantelzorg-ondersteuning en vrijwillige inzet, zet MantelzorgNL samenwerkingsstructuren op, welke bijdragen aan het langer thuis kunnen blijven wonen van ouderen, gericht op inzet en ondersteuning van het informele netwerk.

SOW project: Samen geven we kleur

MantelzorgNL heeft in dit project gekeken hoe vrijwillige m.b.t. mantelzorgondersteuning inzet meer divers gemaakt kan worden. Er is gekeken hoe deze vraag leeft in de praktijk, door mee te bewegen binnen SOW trajecten zoals in Tiel waar migranten onderdeel van zijn. Ook buiten de SOW trajecten zijn vrijwilligerscoördinatoren en vrijwilligers met migratieachtergrond geïnterviewd. Zo ontstond er een aardig beeld bij die werkzame elementen en wat aanvullend nodig is. Uit de interviews zijn mooie video's en praktijkverhalen gemaakt die worden benut voor de E-learning en training. Hiervoor werkt MantelzorgNL samen met Hogeschool Utrecht en Pharos. Hogeschool Utrecht heeft een platform E-learning informele zorg, waar de E-learning van MantelzorgNL ook een plek krijgt. Ook wordt er gewerkt aan mooie illustraties die breed ingezet kunnen worden. De einddatum van het project is mei 2022. Bij de inhoud geven aan producten gaat het erom dat vrijwilligerscoördinatoren en mantelzorgconsulenten inzicht krijgen in vaardigheden hoe je vrijwillige inzet inclusief maakt. Het gaat over inclusieve communicatie en cultuursensitief werken. Met daarin niet alleen aandacht voor kennis, houding en vaardigheden van de professional maar ook wat nodig is vanuit de organisatie: de randvoorwaarden. Deze worden t.z.t. vertaald in handvatten voor beleids-maker.

Project mantelzorgers met een Moluks-Indische achtergrond

In de zomer van 2021 heeft MantelzorgNL een projectvoorstel ingediend bij VWS. In het projectvoorstel heeft MantelzorgNL aangegeven om, samen met Stichting Pelita, mantelzorgers met een Moluks-Indische achtergrond te willen helpen bij het verminderen van hun vraagverlegenheid en de wijze van omgaan met intergenerationele verschillen. Naast MantelzorgNL en Pelita is ook Stichting Molukse Ouderen betrokken bij het project. Hierbij hebben MantelzorgNL en Pelita speciale aandacht voor de gevolgen van de oorlogservaringen op het krijgen en geven van zorg voor de eerste generatie Molukse en Indische landgenoten. De drempel om hulp in te schakelen kan voor deze Molukse en Indische ouderen hoog zijn. Schaamte en wantrouwen, het niet tonen van zwaktes en terughoudendheid om hulp in te schakelen buiten de eigen familie zijn diepgewortelde cultuurspecifieke kenmerken bij deze ouderen. MantelzorgNL en Pelita gaan in 2022, met praktijkgericht onderzoek, in drie pilotgemeenten beleidsmakers en medewerkers in zorg en welzijn equiperen in hun werken met en voor deze doelgroep. De opgedane kennis en de geleerde lessen worden overdraagbaar gemaakt zodat deze binnen andere gemeenten en de Molukse en Indische gemeenschappen ingezet kan worden. In oktober 2021 is gestart met de uitvoering van het project. Er is in kaart gebracht wat er is en in welke gemeenten de pilots het beste uitgerold kunnen worden. Verder heeft er een inventarisatie plaatsgevonden m.b.t. de beschikbare kennis over doelgroep bij de partners en is er een deskresearch uitgevoerd en hebben er interviews plaats-gevonden. In 2022 zal er een verder vervolg worden gegeven aan het project.

Taking care of caregivers (ZonMw)

MantelzorgNL heeft in 2021 een bijdrage geleverd aan het onderzoek 'Taking care of caregivers'. Doel van het onderzoek is om de kwaliteit van zorg aan mensen met dementie met een migrantenachtergrond te verbeteren door het denken over, bespreken van en besluiten over het delen van zorg te ondersteunen en daarmee gedeelde zorg te stimuleren. Een verbeterde samenwerking en taakverdeling tussen informele en formele zorgverleners steunt immers ook patiënten. Op basis van de resultaten van een kwalitatief onderzoek naar ervaringen met en gevoelens over het (bespreken van) delen van zorg, ontwikkelden NOOM, MantelzorgNL, de Universiteit voor Humanistiek en Pharos in samenwerking met mantelzorgers en zorgprofessionals instrumenten voor professionals, mantelzorgers en (beroeps)onderwijs. Het project loopt in 2022 nog door en MantelzorgNL blijft betrokken..

Landelijke Consortium Mantelzorgers met een Migratieachtergrond

MantelzorgNL is aanjager van het landelijke Consortium Mantelzorgers met een Migratieachtergrond die zich ervoor inzet om deze doelgroep hoger op de politieke agenda (landelijk en lokaal) te krijgen en om versnipperde kennis te bundelen en ontsluiten. In 2021 is er met name kennis gemaakt en gekeken op welke punten er samengewerkt gaat worden en op welke wijze. In 2022 wordt er structureel samengewerkt t.a.v. lobby, versterken van doelgroep en equiperen van professionals. De partners van MantelzorgNL in het consortium zijn: NOOM, Pharos, AlzheimerNL, Movisie, KIS, Actiz en Vilans.

5. Stichting MantelzorgNL

Waar MantelzorgNL met de vereniging haar algemene nutfunctie uitvoert, zet zij zich in de stichting in als maatschappelijk ondernemer. Onder de stichting vallen o.a. de ontwikkeling van producten en diensten ter ondersteuning van mantelzorgers en de ondersteuning van organisaties en overheden op het gebied van mantelzorg en informele zorg.

5.1 activiteiten stichting MantelzorgNL

In 2021 heeft stichting MantelzorgNL de volgende activiteiten uitgevoerd:

Academie

De opleiding Mantelzorgondersteuner 2.0 is op 4 maart 2021 gestart. In deze opleiding hebben deelnemers o.a. les gekregen over systeemgericht werken, rouw & verlies, het hulpverleningsplan en lokale samenwerking. Ook hebben deelnemers methodieken aangeleerd gekregen zoals de KNAP-methode (netwerkcoach light) en BordjeVol. Daarnaast is er stilgestaan bij de verschillende doelgroepen met specifieke ondersteuningswensen zoals jonge mantelzorgers, werkende mantelzorgers en mantelzorgers met een migratie-achtergrond. De opleiding Mantelzorgondersteuner 2.0 kent 9 modules die verdeelt over 5 maanden is gegeven. De 25 deelnemers die hun eindopdracht afsluiten met een positief resultaat afgerond, hebben van MantelzorgNL het diploma Opleiding mantelzorgondersteuner 2.0 ontvangen. In januari 2022 starten weer twee nieuwe groepen.

De MantelzorgNL Academie heeft in het verslagjaar 20 workshops gegeven waaronder 4 informatie-avonden met als onderwerp financiële regelingen. Deze avonden waren in Almere, Coevorden, Ede en Vianen. De workshops hadden uiteenlopen onderwerpen zoals: 'PGB en eigen bijdrage', 'omgaan met zorgprofessionals' en 'Werk en Mantelzorg'. In 2021 stonden er 18 voorlichtingsbijeenkomsten gepland. Hiervan zijn er 7 door wisselende omstandigheden geannuleerd. Tijdens deze voorlichtingsbijeenkomsten vertellen ervaringsdeskundigen van MantelzorgNL hun persoonlijke verhaal. Het betreft een mantelzorger die past bij de doelgroep van de organisatie waar de voorlichting plaatsvindt. Hiermee is de impact en bewustwording des te groter. Op 18 februari vond het webinar Stagebureau Informele Zorg plaats voor gemeenten, welzijns- en vrijwilligersorganisaties en onderwijs. Hiermee is in 2020 gestarte éénjarig project definitief afgesloten. De Mantelzorg Academy heeft in 2021 in totaal 7 webinars verzorgd. De thema's voor de webinars waren: vervangende respijtzorg, migranten mantelzorgers, weerbaarheid & mindset, GGZ mantelzorgers en werkende mantelzorgers. Een webinar werd gratis voor leden van MantelzorgNL aangeboden. Tenslotte zijn er 11 incompany trainingen gegeven met uiteenlopende thema's als: goed samenspel, netwerkversterking, respijt , jonge mantelzorgers en lokale lobby.

In het laatste kwartaal heeft de MantelzorgNL Academie door de nieuwe lock down maatregelen 3 incompany trainingen en 1 incompany workshop moeten doorschuiven naar 2022. Hierdoor is de omzet voor 2021 iets lager dan verwacht. De omzet lag met € 98.500 ruimschoots boven de omzetdoelstelling van € 40.500 euro. In totaal zijn via het open aanbod in Zeist 7 trainingen aangeboden aan professionals, 3 trainingen in het voorjaar en 4 trainingen in het najaar. Op de training Lokale Lobby na, die gepland stond eind november en door de lockdown maatregelen is uitgesteld naar 2022, zijn alle trainingen (die in Zeist gepland stonden) doorgegaan.

De trainers van de Mantelzorg Academie hebben in het vierde kwartaal een vervolgcursus hybride lesgeven gevolgd. Er wordt nog onderzocht of MantelzorgNL ook in 2022 doorgaan met het aanbieden voor e-learnings en/of dat er gekozen wordt voor nieuwe(re) vormen, bijvoorbeeld via de community app.

CRKBO audit - In september heeft een positieve re-audit plaatsgevonden bij MantelzorgNL Academie. Tijdens deze audit is de academie beoordeeld. Er is getoetst of MantelzorgNL aan de eisen van het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO) voldoet. Deze beoordeling is belangrijk voor de Btw-vrijstelling die op trainingen van toepassing is maar zegt ook veel over de hoge kwaliteit van de opleidingen van de academie.

Klachtencommissie Advies of Academie - MantelzorgNL vindt het belangrijk dat haar producten en diensten van goede kwaliteit zijn en voldoen aan de wensen van de klant. Indien een klant niet tevreden is over een product of dienst van MantelzorgNL Advies of Academie kan hij of zij dat kenbaar maken. In dat geval kan worden besloten om een klachtencommissie in te stellen. In 2021 zijn er geen klachten binnengekomen.

Lokaal advies

In het afgelopen jaar heeft het team advies van MantelzorgNL hun ruime ervaring weer regelmatig ingezet. Het adviesteam is gespecialiseerd in het onderzoeken van effectieve mantelzorgondersteuning en het begeleiden van adviestrajecten binnen gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen. In 2021 zijn 4 adviestrajecten afgerond. Er lopen 7 trajecten door in 2022. De onderwerpen zijn uiteenlopend. Zo is in de gemeente Soest, onder begeleiding van een adviseur van MantelzorgNL, het convenant uit 2018 tussen lokale partijen in de zorg herijkt. In Burgum, Friesland, is het steunpunt Mantelzorg KEARN gecoacht om in de wijze van positioneren. In Asten is er een behoeftepeiling gedaan en in Loon op Zand hebben adviseurs werksessies 'lokaal samenwerken' georganiseerd. Verder is er traject m.b.t. passende ondersteuning aan jonge mantelzorgers gestart, wordt er onderzoek gedaan en advies gegeven over de toegankelijkheid van respijtzorg. Ook is er vanuit MantelzorgNL in 2021 advies gegeven m.b.t. een expertisecentrum en de coaching werkende mantelzorgers.

Producten- en diensten vanuit de stichting

Webshop - MantelzorgNL heeft ook in 2021 weer producten in de etalage gezet via de webshop. Het betrof o.a. 3 x MantelKRACHT magazine regulier, 3 x MantelKRACHT magazine op maat, zakboek financiën, belastingspecial 2021 en producten t.b.v. de Dag van de Mantelzorg.

Abonnementhouders

Sinds 2019 heeft MantelzorgNL abonnementen voor organisaties. De aangesloten organisaties zijn gemeenten, werkgevers, mantelzorgondersteunende organisaties waaronder V&VT organisaties. Het aantal organisaties wat aangesloten is bij MantelzorgNL kende in het verslagjaar een groei van 4%. Het totaal aantal abonnementen bedroeg 445. Dit is een kleine stijging t.o.v. 2020 toen er 428 abonnementhouders waren. Deze 445 organisaties hebben in totaal 779 abonnementen.

6. Governance

MantelzorgNL werkt in lijn met de Governancecode Sociaal Werk. MantelzorgNL kent een Raad van Toezichtmodel met een éénhoofdig bestuur waarbij sprake is van een personele unie tussen het bestuur en de Raden van Toezicht van vereniging en stichting. MantelzorgNL ziet zichzelf als een ondernemende, inspirerende en krachtige organisatie en is vooruitstrevend en leidend op het thema mantelzorg. Vereniging MantelzorgNL is een door de overheid gesubsidieerde mantelzorgexpert voor de uitvoering van de VWS-agenda als vraagbaak over mantelzorg, met het ontwikkelen van ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers en het geven van landelijke bekendheid aan mantelzorg (de algemene nutsfunctie). De uitvoering van verenigingsactiviteiten en de VWS-agenda in de vorm van producten en diensten heeft de vereniging ondergebracht bij stichting MantelzorgNL. Stichting MantelzorgNL is dé expert op het gebied van mantelzorg. Ondersteunend aan de doelstellingen van en in lijn met de activiteiten van de vereniging.

De stichting kent 4 pijlers:

- Advies;
- Scholing en training;
- Innovatie;
- Samenwerking met derden

Binnen stichting MantelzorgNL wordt projectmatig gewerkt, met een vaste kern en een flexibele schil. De kernwaarden van stichting MantelzorgNL zijn: professioneel, samenwerken en flexibel. De spelregels van de vereniging en stichting zijn vastgelegd in de statuten en daaruit afgeleide reglementen. Het huishoudelijk reglement en het reglement van de raad van toezicht zijn daarvan de belangrijkste. Hierin zijn voor de ledenraad, de raad van toezicht en het bestuur de belangrijkste verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in onderlinge samenhang vastgelegd. De statuten en reglementen ontwikkelen zich mee met maatschappelijke veranderingen en zijn in 2019 gewijzigd.

De raad van toezicht bestond in het verslagjaar uit 6 leden en een stagiaire (tot juli 2021). De leden van de raad van toezicht worden benoemd door de ledenraad en houden toezicht op het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de aansturing van de organisatie. Daarnaast vervult de raad van toezicht ten opzichte van het bestuur de rol van werkgever.

7. De Ledenraad van MantelzorgNL

MantelzorgNL heeft een ledenraad. Deze wordt door en uit de leden van de vereniging gekozen. De ledenraad telde in het verslagjaar 20 leden waarvan 11 leden uit de kiesgroep individuele mantelzorgers en 9 leden uit de kiesgroep die mantelzorg een warm hart toedragen. De huidige ledenraad is op 23 april 2020 geïnstalleerd. In 2021 hebben vier leden afscheid genomen van de ledenraad. Een reserve-lid heeft aangegeven de vacante zetel te willen innemen.

De ledenraad heeft in 2021 vier keer vergaderd. Door de corona maatregelen was het alleen mogelijk om de septembervergadering op het kantoor van MantelzorgNL te laten plaatsvinden.

In april werden het jaarverslag 2020, de jaarrekening 2020 en het accountantsverslag 2020 vastgesteld. In september werden het Meerjarenbeleidsplan 2022-2025, de begroting 2022 en het jaarplan 2022 vastgesteld. Bij alle vergaderingen was ook de raad van toezicht vertegenwoordigd. In de septembervergadering heeft de ledenraad haar goedkeuring gegeven op het projectplan van de stichting.

Onderwerpen die in 2021 zijn behandeld in de ledenraad zijn:

- Goedkeuring concept Jaarverslag van MantelzorgNL 2020
- Goedkeuring concept Jaarrekening 2020 van de vereniging MantelzorgNL
- Input en goedkeuring Jaarplan 2022
- Verlening decharge aan bestuurder voor het gevoerde beleid in 2020
- Verlening decharge aan raad van toezicht voor het gehouden toezicht in 2020
- Advies financiële commissie
- Voorbereiding verkiezing nieuwe leden financiële commissie
- Signalen uit het werkveld
- Mededelingen vanuit de RvT en bestuur
- Projectplan stichting MantelzorgNL

8. De raad van toezicht van MantelzorgNL

De raad van toezicht van MantelzorgNL houdt toezicht op zowel de vereniging als de stichting. De rvt bestond per 31/12/2021 uit zes leden. Informatie over de leden van de rvt is geplaatst op de website van MantelzorgNL. In juli heeft Carina van der Gijn na één jaar afscheid genomen als stagiaire van de rvt.

De rvt heeft zich in het verslagjaar door de bestuurder laten informeren over de werkzaamheden van zowel de stichting als de vereniging. De rvt heeft in het verslagjaar jaar vijf keer vergaderd in een regulier geplande vergadering met de bestuurder. Naast de reguliere vergaderingen is er maandelijks overleg geweest tussen de voorzitter van de rvt met de bestuurder.

In januari 2021 heeft de rvt een strategische sessie gehouden waarin met name over de positionering van de stichting is gesproken. Met de input van o.a. de rvt is de daaropvolgende periode gewerkt aan het businessplan van de stichting. De rvt heeft dit businessplan in de juni vergadering goedgekeurd.

In 2021 heeft de rvt een interne zelfevaluatie uitgevoerd. In overleg met de voorzitter, de bestuurder en de bestuurssecretaris is besloten om de leden van de rvt te vragen om de kenniskaart en een vragenlijst in te vullen. De kenniskaart geeft in een oogopslag weer wat het kennisniveau is van een lid op de voor MantelzorgNL belangrijkste onderwerpen. Op deze manier wordt duidelijk welke kennislacunes er mogelijk zijn binnen de rvt. Daarnaast hebben de leden individueel een vragenlijst ingevuld welke door de bestuurssecretaris in een tussenrapportage is verwerkt. Deze rapportage vormde de agenda van de feitelijke zelfevaluatie begin juni. De gemaakte afspraken zijn vastgelegd in een actieplan en de actiepunten zijn toebedeeld aan de rvt leden.

De navolgende onderwerpen zijn in de vergaderingen van de RvT besproken, vastgesteld of goedgekeurd:

- Beleid eigen vermogen en beleggingen
- MantelzorgNL Concept Jaarverslag 2020
- MantelzorgNL Concept Jaarrekening 2020
- Decharge bestuurder over jaarstukken 2020 van de stichting
- Rooster van aftreden rvt
- Bevindingen auditcommissie
- Risicoanalyse MantelzorgNL
- Verslag zelfevaluatie en actieplan rvt
- Profielschets voorzitter rvt
- Vergoedingsregeling ledenraad 2022
- Vergoedingsregeling rvt 2022
- Begroting 2022
- Meerjarenbeleidsplan 2022-2025 en Jaarplan 2022
- Verslagen ledenraad
- Businessplan stichting MantelzorgNL
- Jaarlijks evaluatie met de bestuurder

9. De interne organisatie van MantelzorgNL

De interne organisatie en corona

Na de tweede lockdown eind 2020 moesten medewerkers helaas weer voornamelijk vanuit huis werken. Sommige medewerkers, bij wie de thuissituatie daarom vroeg, kregen de gelegenheid om één dag per week op kantoor te werken. In het tweede kwartaal werden de coronaregels versoepeld en konden meer medewerkers weer naar kantoor. Hierbij werd de veilige afstand van 1,5 meter aangehouden. Het maximaal aantal medewerkers dat op kantoor kon werken bedroeg 15. Zij konden zich middels een online intekenlijst aanmelden. In het derde kwartaal werden de coronaregels nog meer versoepeld en werd de 1,5 meter maatregel opgeheven. Het kantoor was vanaf dat moment weer open voor iedereen en er werd gestart met het nieuwe werken zoals in 2020 geadviseerd door de werkgroep. Medewerkers kwamen in principe op de dinsdagen en donderdagen naar kantoor. Op de dinsdagen worden gezamenlijke overleggen georganiseerd. Op de overige dagen kan vanuit huis gewerkt worden. Helaas bleek nodig om aan het einde van het vierde kwartaal de coronamaatregelen weer aan te scherpen. Het advies was om volledig vanuit huis te werken. Omdat dit voor sommige medewerkers niet wenselijk was, is het kantoor opengehouden voor maximaal 15 personen op basis van een intekenlijst. Voor velen een enorme teleurstelling om weer voornamelijk vanuit huis te moeten werken. Het thuiswerken al dan niet gecombineerd met de zorg voor kinderen en thuisonderwijs is veel medewerkers zwaar gevallen. Zij kregen daarom wederom de ruimte om tot een werkbare balans te komen door tijdelijk minder of anders te werken.

360 graden Feedbackcyclus

In het tweede kwartaal is na ruim een jaar weer gestart met de 360 graden feedback. Medewerkers hebben de zelfscan ingevuld en om feedback gevraagd. Op verzoek hebben zij feedback gegeven. Aan medewerkers is de mogelijkheid geboden om onder begeleiding van een externe coach individueel of in teamverband aan de slag te gaan met inzichten die zijn verkregen uit de 360 graden feedback. Hier wordt ook in het derde kwartaal gebruik van gemaakt. In het vierde kwartaal is besloten om de 360 graden feedback ronde uit te stellen naar het eerste kwartaal in 2022. Dit omdat het lastig is om elkaar op afstand feedback te geven, maar ook omdat iedereen erg druk was om het jaar goed af te ronden.

Risico-analyse

Eind 2021 heeft MantelzorgNL een interne risico analyse uitgevoerd. Deze analyse was deels gebaseerd op inhoudelijke en deels op financiële risico's. De risicoanalyse was opgebouwd uit een viertal segmenten te weten: a) Strategische-, organisatorische- en financiële risico's; b) Omgevingsrisico's; c) Personele risico's en d) Dienstverlenings-, marketing- en communicatie risico's. Ieder segment bevatte een aantal risico's die in samenspraak (bestuurder, bestuurssecretaris, manager financiën, HR functionaris en programmaleiders) zijn 'gewogen'. Hierbij is, daar waar mogelijk, gekeken naar indicatoren uit de branche. Als input is o.a. gebruikt de (interim) accountantscontrole. In 2022 zal de risico-analyse een vervolg krijgen waarbij de input met name zal komen uit interne audits.

Medewerkersraadpleging

In de zomer van 2021 is er een medewerkersraadpleging uitgevoerd. Deze raadpleging laat een overwegend positief beeld zien met een paar aandachts- of verbeterpunten. De resultaten over opleiding en ontwikkeling geven de meeste aanleiding tot verbetering. Eind 2021 is een eerste aanzet gegeven om te komen tot een meerjaren strategisch opleidings- en ontwikkelplan. Uit de respons is gebleken dat de mogelijkheden voor het inzetten van het loopbaanbudget, het IKB en de externe vertrouwenspersoon opnieuw onder de aandacht moesten worden gebracht. Dit is via de interne communicatiekanalen gedaan en in een centrale bijeenkomst gedaan. In 2022 wordt het personeelshandboek geactualiseerd en toegankelijker gemaakt.

Ontwikkelen van het strategisch opleidingsbeleid

In het vierde kwartaal is een eerste aanzet gegeven tot het meerjaren strategisch opleidings- en ontwikkelplan. Het meerjaren strategisch opleidingsbeleid van MantelzorgNL heeft als doel om, met behulp van leren en opleiden, nu en in de nabije toekomst te voorzien in de behoefte aan competente medewerkers. Het strategisch opleidingsbeleid bevat een aantal samenhangende uitgangspunten over de doelstelling van MantelzorgNL en de rol van leren en opleiden om de organisatiedoelen te realiseren.

Positionering stichting

In het najaar van 2020 is er een start gemaakt met het positioneren van de stichting. Dit heeft in 2021 geresulteerd in een businessplan met daaruit voortvloeiend een projectopdracht vanuit de vereniging. Deze projectopdracht is door de ledenraad goedgekeurd. Hiermee is werkkapitaal verzekerd waardoor de stichting kan doorgroeien. Kern van deze projectopdracht betreft het vergroten van de impact op het thema mantelzorg door organisaties die mantelzorgers ondersteunen nog beter te faciliteren. In het najaar is de werving gestart voor een sociaal ondernemend projectmanager die uitvoering moet geven aan het businessplan. Eind 2021 zijn de eerste voorbereidingen getroffen en in 2022 zal er echt een start worden gemaakt met het positioneren van de stichting.

Ziekteverzuimcijfers

Het Verzuimpercentage bedroeg in het verslagjaar in totaal 2,9%. Dit ligt ruim lager dan het verzuim in de voorgaande jaren. In 2020 bedroeg het totaal 4,8%. In 2019 lag het op 3,7% en 2018 op 6,7%. Het ziekteverzuim bij MantelzorgNL is vanaf 2019 t/m het verslagjaar laag te noemen. Het Aantal medewerkers dat in 2021 langdurige ziek was bedroeg 3. Er waren 5 ziektegevallen welke direct gerelateerd waren aan corona. Collega's die één dag thuis zijn gebleven zijn niet ziekgemeld omdat deze, in de meeste gevallen, wel werkzaamheden hebben uitgevoerd. Een aantal collega's hebben, in overleg met de bestuurder, tijdelijk iets minder uren op een dag gewerkt vanwege corona

In en uitstroom van medewerkers

Het aantal medewerkers is in het verslagjaar gegroeid doordat er 11 medewerkers zijn ingestroomd en 6 medewerkers de organisatie hebben verlaten. Op 31/12/2021 waren er 38 medewerkers in dienst bij MantelzorgNL. Daarnaast hebben 19 freelance medewerkers zich het afgelopen jaar ingezet. Door de toename in werk, groeit de flexibele schil gestaag. Op basis van Bergkampgelden zijn 3 tijdelijke collega's aangetrokken. Verder zijn er 2 nieuwe functies aan het functiegebouw toegevoegd te weten: backoffice-medewerker en sociaal ondernemend projectmanager.

10. Tot slot

Het jaarverslag 2021 is een weergave van de fundamentele invulling die MantelzorgNL heeft gegeven aan haar doelstelling en taken: de ondersteuning van mantelzorgers, organisaties en overheden op het gebied van mantelzorg en informele zorg alsmede aan de daarbij behorende ontwikkeling van producten en diensten.

Zeist, april 2022